

NOVI ČAS

„NOVI ČAS“

izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo
je v Gosposki ulici
št. 6 drugo dvorišče.

LIST STANE :

za celo leto . . . 4 K
„manj premožne 3 „
„Nemčijo . . . . 5 „
„posamezne št. 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 18.

V Gorici, 1. maja 1914.

Leto V.

Boj za naš obstanek!

Naš slovanski jug postaja za našo državo vedno važnejši. Razmere so se popolnoma spremenile. Narodna zavest našega ljudstva raste vedno bolj. Posebno slovenski Korošci se gibljejo z občudovanja vredno živahnostjo. Nemec na Koroškem zatira Slovence radi tega, ker hoče čimprej iz naše Avstrije napraviti podružnico pruske »pikelhaybe«. In temu stremljenju stojimo nasproti Slovenci. Zato nas hočejo potujčiti.

Koroški Slovenci in mi!

Žebelj je zadel na glavo voditelj koroških Slovencev dr. Brejc na shodu koroških Slovencev v Velikovcu, ki je dejal: »Slovenci pojejo cesarsko pesem, nemški narodovci pa Wacht am Rhein! Avstrijci smo mi, nemškonarodovci pa delajo na to, da Avstrija razpade. S svojim delom ubijajo državo.

V XX. stoletju je izključeno, da bi se kak narod dal še s silo raznaroditi: Nemci to vedo. Ako kljub temu ne puste priti do miru, tedaj je njihovo počenjanje protipatriotično, izdajalsko, in mi si prepovedujemo, da nam ta sodrga očita, da nismo patriotje! Za nas ni nikjer bivanja, obstanka, razen pod žezlom Habsburžanov, mi nimamo nič iskati v Italiji, nič v Srbiji, nič v Rusiji; zato hočemo biti Avstrijci, iz srca prepričani, posebno še raditega, ker je vladarska rodbina verna in katoliška.« Pozdravljamo bodočega vladarja Franca Ferdinanda, kateri se nikoli ni sramoval, javno kazati svoje prepričanje. (Viharno odobravanje!) Ker je vladarska rodbina katoliška, bo tudi pravična, zato vemo, da pride dan, ko zmaga pravica, da pride do pravic tudi Slovenec na Koroškem. Nemškonacionalci to vedo in za to tulijo!»

V nedeljo pa je na shodu »Kmečke zveze« za ljubljansko okolico govoril dr. Šusteršič o našem narodnem boju.

Povdarjal je, da na Kranjskem S. L. S. vrši važno narodno delo s tem, da slovenskega kmeta dviga do gospodarske osamosvojitve. Tudi na Štajerskem Katoliška Stranka bide zmagovit boj proti nemškutariji, ki se ž njo veže tudi slovenski liberalec.

Položaj slovenskega naroda je na Koroškem žalibog slab. Težave so na Koroškem večje nego v vsaki drugi deželi. Ker Slovenci žal nimajo tam toliko moči, da bi imeli v deželni zboru toliko svojih zastopnikov, da bi se mogli parlamentarno udeleževati. Niti te moči nimajo, da bi mogli samostojne predloge staviti ali interpelacije vlagati. Morejo kvečjemu govoriti, to je vse; za pravo parlamentarno delovanje pa nimajo zadostnega temelja. Nasproti jim stoji enotna, velika nemškonacionalna večina, ki svoje večinske pravice brezobzirno zlorablja zoper naš narod. Toda tudi na Koroškem se je v zadnjem času razvilo zelo živahno narodno življenje. Koroški Slovenci so se začeli tako odločno gibati, da je v skrbeli celo mogočna nemško-nacionalna stranka. Prišlo je v zadnjem času med koroške Slovence novo življenje. Koroške brate zagotavljamo, da ne spremljamo samo njihovih bojev z odkritimi bratskimi čustvi, ampak da smo pripravljani jim tudi vsikdar pomagati z dejanjem! (Veliko pritrjevanje). Koroški Nemci se silno hudujejo, kaj se mi Kranjci vtikamo v koroške zadeve. Mi imamo ravno toliko pravice zanimati se za koroške Slovence kakor imajo izvenkranjski Nemci pravico zanimati se za kranjske Nemce. (Pritrjevanje.) Mi tvorimo s koroškimi Slovenci en sam solidaren narod, tedaj opravičeno rečemo: Če gre za koroške Slovence, gre za našo stvar! (Tako je.) Mi se ne moremo zapreti sami zase, in ves nemški nacionalizem ne bo mogel med nami in Korošci zgraditi kitajskega zidu! Kjer gre za eksistenčne predpogoje naroda, tam se ne gre več za deželne meje. To zahtevajo Nemci za se, to tudi mi za se zahtevamo! Veliko pritrjevanje.) Z božjo pomočjo upamo, da bo tudi na Koroškem naprej šlo.

S. L. S. na Goriškem.

O naših razmerah je dejal Šusteršič:

Na Goriškem je zdaj prehodna doba. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah je S. L. S. izgubila mandate, razen treh, ker je bila razkšana. Vendar je to po mojem trdnem prepričanju le mimoidoča epizoda. Naši ljudje so začeli pod vodstvom

Fonovim (Ploskanje.) krekpo opozic. pol. v istem duhu kakor smo jo mi svojčas delali. Masa goriškega kmečkega ljudstva je po svoji vzgoji, mišljenju in čustvovanju načel S. L. S.; zato nič ne dvomim, da bodo pr. p. dele vo. tve pokazale čisto drugačno lice kot zadnje. Na Goriškem se je izvršil le potreben proces, ker so se iz S. L. S. izločili liberalni elementi. Zdaj je S. L. S. ondi edina in gre svojo načelno pot pogumno naprej, kakor smo šli mi, brez kompromisov, zasidrani smo šli mi, svoja načela, edino prava!

Slovenci in Hrvatje.

Sicer na Primorskem narodno nismo nazadovali; ne v Trstu, ne v Istri. Pri tej priliki moram zopet izpovedati svoje narodno-politično prepričanje, da mi Slovenci ne eksistiramo zase, ampak kot del hrvatskega naroda. (Navdušeno pritrjevanje.) Slovenci in Hrvati so po bistvu en sam narod. Zato smo se na Dunaju združili s katoliško mislečimi hrvatskimi poslanci v en klub in nastopamo vseskozi enotno. Malo nas je — en milijon — zato moramo gledati, da se ojačimo, s Hrvati pa že nekaj štejemo. Ta naša zveza se je jako dobro obnesla in našo veljavo in ugled zelo dvignila. Ta zveza bo obstajala še naprej (Veliko odobravanje) in hrvatsko ljudstvo se čedalje bolj zavzema za popolno narodno edinstvo s Slovenci. Drugi mesec se otvori belokranjska železnica, ki bo vezala Ljubljano s Hrvatsko, Dalmacijo, Bozno in Hercegovino. Po tej zvezi bodo zadobili Slovenci, še večji pomen. Ni tako maloštevilnega naroda v Avstriji, ki bi zavzemal tako močno pozicijo kakor jo Slovenci.

Vera temelj narodnemu obstoju.

K sklepu pa je povedal dr. Šusteršič prevažne besede:

»Temeljno načelo, glavno, važnejše kot vse drugo, je versko načelo! Krščansko svetovno naziranje, to je pravzaprav tisto, za kar tu gre.

Če se omaje v ljudstvu vera, njegov moralčen temelj, potem se vse drugo držati ne more. (Ponovno pritrjevanje.) Mi smo prepričani, da se naš mali narod proti tolikim mogočnim sovragom takojunaško drži in celo napreduje, ker s

zvesto drži vere svojih očetov! (Živahno pritrjevanje.) Ta moralna moč našega ljudstva je, kar moramo predvsem negovati. Ne ceste, ne vodovodi, ne melioracije — čeprav je tudi to važno — ne bodo odločevale o usodi našega naroda, njegovo

vo usodo bo odločilo moralno vprašanje, versko vprašanje. (Tako je!)

Tudi v tem oziru ostanemo S. L. S. na starem potu. Mi zaupamo v Božjo pomoč, zato smo pogumni in bomo tudi nadalje pogumno šli na delo!

Na delo za pravice Slovencev! Sijajen shod Slovencev v Gorici

Nad 1000 Slovencev se je v nedeljo zbralo v »Trgovskem Domu« in z nepopisnim navdušenjem zahtevalo svojih pravic.

Shod je otvoril g. jurist Velušček in predlagal za predsednika g. jur. Vrtovca, ki je izvolitev sprejel, in obrazložil pomen zborovanja. Pozdravi gg. drž. in deželnega poslanca Fona, dež. poslanca dr. Podgornika, dež. poslanca Furlanija, dež. in drž. posl. dr. Gregorina in docenta zagrebške univerze dr. Vošnjaka. Za zapisnikarja se izvolita jurista Penko in Bitežnik.

Jurist Sedej.

Nato nastopi prvi referent jurist Sedej, ki nariše poslednje dogodke, ki so izzvali Slovence, da so se zavedli krivic, ki jim jih prizadevajo Nemci in Italijani. Poudarja brutalno nasilje italijanskih dijakov napram jugoslovanskemu dijaštvu, ki so se predrznili govoriti v svojem maternem jeziku na tržaški trgovski šoli v Revoltelli. Slovenci morajo najodločneje protestirati proti temu nasilju, ker slovenski dijaki niso nič drugega zagrešili, kakor da so se posluževali pravic, ki so jim zajamčene po državnih osnovnih zakonih. Po vsem tem nasilju pa zahtevajo še, da jim da vlada italijansko vseučilišče v Trstu! Treba je, da Slovenci in Jugoslovani sploh vse sile napnejo, da Italijani ne dobe vseučilišča v Trstu, in je v največjem interesu Avstrije in njenega obstoja, da se ne naseli v Trstu iredentistično gnezdo! Mi Jugoslovani že celo vrsto let zahtevamo, da se že enkrat udejstvi reciprociteta zagrebške univerze, najodločneje pa protestiramo proti temu, da skuša vlada ustvariti umetne meje med primorskimi Slovenci, Istrani in Dalmatinci in naša pravica je, da zahtevamo, da je zagrebška univerza dostopna vsem avstrijskim Jugoslovanom, naša pravica pa ni samo reciprociteta zagrebške univerze, marveč Slovenci imajo pravico do svoje univerze. — Referat je bil z navdušenjem sprejet.

Jurist Zavadlal.

Nastopi drugi referent, jurist Zavadlal, ki stvarno razvija svoje misli o našem narodnem stanju, narodnem boju: Slovenci se nahajajo v resnem trenutku, narodna kriza je prikipela do vrhunca, da ni narodno vprašanje samo vprašanje narodne prebude, ampak tudi narodne eksistence. Vprašati se moramo, kako je mogoče, da se v 20 stoletju, v državi, kjer

nam je po zakonu pripoznana enaka pravica kot drugim narodom, kako je mogoče, da se v tej državi vrši nad Slovani čisto navadno ubijanje? To je mogoče radi tega, ker vlada ni s paragrafom izpremenila tudi svojega sistema. Poudarja pomen zemlje in industrije za narodni razvoj, za bodočnost posameznega naroda. Zemlja je moč! Narod, ki jo izgubi, postane najemnik te zemlje. Industrija je še večje važnosti. Naši narodni nasprotniki, posebno Nemci, so spoznali odločujočo moč teh dveh faktorjev. Rane, ki so nam jih zadali Nemci v tem oziru, so zelo nevarne, posebno radi tega, ker se jih ne zavedamo. »Bogati nemški milijonski narod bo pač spravil še tiste milijone skupaj, da si očisti pot do Adrije. Nemška industrija in organizirano naseljevanje nemškega elementa ob progah železnic najlažje k temu pripomore«. Tako se glasi iz nemških vrst. Temu odgovarja tudi dejanska slika našega narodnega stanja, posebno na Koroškem, kjer je ravno razvita nemška industrija najtehtnejši vzrok nazadovanja koroških Slovencev. Navaja kot tipičen kraj Borovlje. Tudi na Kranjskem in Primorskem nemštvo v tej smeri stremi, samo da je tu več odporne sile, kot na Koroškem in Štajerskem. Tu se napolnjujejo uradi z nemškimi uradniki. Če pa na Primorskem Nemci še nimajo toliko moči, nas pa tlači italijanska sila in premoč. Manjka ji sicer gospodarske moči, ki jo imajo Nemci, in tudi način boja je manj realen, kljub temu nam pa prizadeva škodo. Beg z dežele se pojavlja z vedno večjo vehemenco. Naravno je, da vse sili tja, kjer je boljši zaslužek in lažje življenje. Ljudstvo se ne izseljuje največ v tuje kraje, marveč v industrijska torišča. Tu v teh toriščih, v postojankah ob morju, si moramo ustvariti močne pozicije. Vsakemu je jasno, kako je z nami, vprašati se pa moramo, ali hočemo še biti narod, ali se hočemo še braniti? Poudarja dva karakteristična pojavi, zvezo med Nemci in Italijani in perfidno obrekovanje našega narodnega pokreta kot nekaj protidnastičnega. Ne pomaga ne enemu ne drugemu tisočletna kultura, ne privilegiji, ne ogromen kapital. Če le nekoliko dvignemo mi glavo, jih je strah. Oni so imeli svoje pravice in jih imajo. Slovenec pa je bil trpin v celi zgodovini. Avstrija mora priti do prepričanja, da če hoče eksistirati, more le kot država, pravična tudi slovanskim narodom. Boj, ki ga bijemo, je boj za našo eksistenco in za njeno. Zato apeliramo v

interesu Avstrije na vlado, da nam da naše pravice v šoli, v uradu, v javnosti; dajte našim ljudem kruha na domači zemlji, ne vsiljujte nam tujcev! Če pa hočemo zboljšati naše razmere, je nujen predpogoj, da pričnemo s samopomočjo. Če danes manifestiramo, manifestiramo za pravice, ki nam gredo, ki nam jih je vlada dolžna dati, a manifestiramo tudi v zmislu smotrenega, koncentriranega skupnega narodnoobrambnega dela! — (Ta stvarni in globoki govor je žel veliko priznanje.)

Posl. Fon.

G. državni in deželni poslanec Fon je bil primoran še pred zaključkom zborovanja oditi, zato je sporočil po predsedniku zborovanja pozdrave v imenu S. L. S. in zagotovil, da bo ta stranka delala vedno v zmislu sprejetih resolucij.

Dr. Podgornik.

Besedo dobi g. dr. Podgornik, dež. poslanec, ki poda slično izjavo v imenu narodne samostojne stranke in pozdravlja zborovanje zlasti raditega, ker ga veseli solidarnost akademične mladine.

Dr. Gregorin

povdarja:

Enako ga veseli skupen nastop akademične mladine in obljublja svojo pomoč. Sedanji moment je velike važnosti, ker s tem, da se Slovenci in Jugoslovani borimo proti prodirajoči germanizaciji, ne branimo svoje eksistence, ampak tudi eksistenco Avstrije. Navaja kot dokaz citat iz nekega nemškega dela, ki razpravlja o porazdelitvi Avstrije. Poudarja patriotizem Nemcev do Avstrije, ki obstoji le v praznih frazah, da odvrnejo sumnijo, da se jim ne gre za bodočnost Avstrije, marveč za bodočnost vsenemške moči. Obenem poudarja tudi nujno skupnega nastopa vseh Jugoslovanov.

Nato govori

dr. Vošnjak.

Vseučiliška zahteva mora postati skupna narodna zahteva, in ne sme se skupnost razbiti radi takih malenkosti, kot se je zgodilo od strani liberalnega dijaštva, da niso hoteli priznati pravice do bogoslovne fakultete. Tudi oficialna slov. politika se mora odzvati klicu akademične mladine in ljudstva po solidarnosti v narodnih rečeh.

K besedi se oglasi

urednik Kremžar.

Vlada je prepovedala današnji laški shod in obhod. Na plakatih se Lahi pritožujejo, da se jim godi krivica. V resnici so s svojim nastopom hoteli povzročiti pretep in Slovence pretepati. Toda vprašanje je, kdo bi bil tepen. (Vselo pritrjevanje.) Lahi so vladi lahko zelo hvaležni, da jim je prepovedala pretep. — Enako tudi na Koroškem nemškutarji s surovo silo napadajo slovenske kmete. Mi pa smo vladi tudi hvaležni, da je prepovedala laški shod, ker se mi za svoje pravice no-

čemo boriti s surovo silo, s pestni in palicami, ampak z gospodarskim delom in kulturo. Nato navaja nekatere važne naše zahteve na šolskem polju: važnost realne gimnazije, slovenske realke, trgovske in obrtne šole itd. Navaja zgodovinsko dejstvo, da so Slovenci že leta 1452 v Vidnu imeli svojo trgovsko organizacijo (bratovščino). Slovenski trgovci so imeli privilegije v Italiji. Italijani in Nemci so nas pa pozneje izpodrinili. Trgovsko polje si moramo osvojiti nazaj (veliko odobravanje). Zato hočemo dobiti svojo višje trgovsko solo. — Nemcem in Lahom ni za Avstrijo. Navaja vzglede, da Lah in Nemci podpirajo veleizdajalska stremjenja. Nas pa, ki hočemo obstoj močne in pravične Avstrije, sumničijo veleizdajalstva. (Odobravanje.) Te dni praznujemo 200 letnico žalostnega konca velikega punta goriških slovenskih kmetov. Boj tedanjih slovenskih puntarjev je bil boj za gospodarsko osvoboditev kmečkega ljudstva, a je brez dvoma pomenil tudi veliko narodno gibanje za osvoboditev izpod nemškega in laškega jarma. (Odobravanje.) Krvavo se je na Travniku končal ta punt. Puntarje so obglavili, njih trupla pa so razsekali in v strah razobesili te krvave kose po vseh cestah, ki vodijo v Gorico. Ob tej žalostni 200letnici kmečkega punta, pojdemo z novo silo v boj za vsestransko osamosvojitve izpod nemškega in laškega jarma. (Odobravanje.)

Jurist g. Pečenko prečita resolucije, ki so bile soglasno sprejete v smislu vseh govornikov.

Nato zaključi predsednik jurist Vrtovec krasno uspelo zborovanje z navdušenimi besedami, da se borimo za to, kar imamo pravico ne samo prositi, marveč zahtevati.

Napovedano laško zborovanje z istim programom je vlada prepovedala, kar je bilo edino prav, ker ni imelo drugega namena, kot izzivati Slovence.

Slovenski zborovalci so se mirno razšli. Policija, pomnožena s 30 možmi iz Trsta, ni imela dela.

Domača in zunanja politika.

Cesarjeva bolezen. Z Dunaja poročajo dne 29. aprila: Cesar je po noči dobro spal, kar je ugodno vplivalo na njegovo bolezen. Zvečer istega dne je bilo izdano novo poročilo, ki pravi: Katar se je zopet zmanjšal. Splošno se cesar zadovoljivo počuti. Sinoci je bilo izdano zopet podobno poročilo.

Delegacije, ki se topot posvetujejo v Budimpešti, je 29. aprila otvoril prestolonaslednik Franc Ferdinand namestu cesarja. V prestolnem govoru je povdajal važnost voj. zahtev. Prestolonaslednika je pozdravil predsednik avstrijske delegacije grof Silva Tarouca, ki je govoril proti Rusiji. Sedaj se posvetujejo delegatje. — **Jugoslovanski delegatje:** Od delegatov hrvatsko-slovenskega kluba se volijo: v odsek za zunanje zadeve: Šusteršič in

Korošec; v odsek za bosanske zadeve Korošec in Laginja; v finančni odsek: Korošec; v vojni odsek: Korošec in Šusteršič; v peticijski odsek: Laginja. — **Berchtoldovo poročilo** delegatom ne pove nič novega, premleva le stare reči. Kaj hočemo, tega ne pove. Iz vsega seveda sledi, da bomo plačevali nove kano-ne in ladje.

Vojska v Mehiki sedaj miruje, ker so začele države Južne Amerike posredovati. To je prav Amerikancem, ki so se začeli bati Mehikancev in Japoncev. Dobro pa je za Amerikance, da se mehikanski vs-taši drže mirno.

V Albaniji so odkrili novo zaroto proti knezu Viljemu. Tam še ne bo miru!

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Romanje na Gosposvetsko polje. Slov. kršč. soc. zveza priredi, kakor smo poročali že zadnjič za goriške in tržaške Slovence romanje k Gospe Sveti na Koroškem. Vabimo zlasti naša izobraževalna društva, našo mladinsko organizacijo in Marijine družbe, da agitirajo pridno, da bo udeležba tem večja. Čim več je udeležnikov, tem cenejša bo vožnja. Če se priglasijo dovolj veliko število, bo vozil poseben vlak po zelo nizki ceni. Cene in vspeled objavimo v kratkem.

Novo društvo. Iz Čepovana: Preteklo nedeljo se je vršil pri nas v gostilni Štefana Kofola na Dolu vstanovni občni zbor Slov. katoliškega izobraževalnega društva. Shoda se je udeležilo okrog 70 mož in fantov. Gospod župnik Pirc je kot sklicatelj shoda istega tudi vodil in obrazložil pravila. Nato je dr. Česnik predaval o pomenu izobraževalne organizacije ter priporočal zlasti mladini, naj se oklene novo ustanovljenega izobraževalnega društva. V društvo se je vpisalo 30 članov. Kot ustanovnik je pristopil g. župnik Pirc z ustanovnico 20 K. Novemu društvu želimo, da raste in procvita v korist in blagor cele čepovanske fare.

Sv. Lucija. Prihodnjo nedeljo, dne 3. maja ob 3. in pol uri pop. bo v salonu Vuga predavanje »o pogodbah«, ki je za vsakogar jako važno. Vabimo vse, da se ga vdeležijo v bilnem številu.

Vipolže. Naše slov. kat. izobraževalno društvo je imelo 26. t. m. veselico, katera se je vsestransko dobro obnesla. Zahvaliti se moramo našim fantom, kateri so svoje vloge prav dobro ugodili. Vsa čast gre tudi našim dekletom, ki so prvič nastopile in izvrstno igrale. Največ smeha pa nam je prinesla igra „Dva gluha“. Od bor kat. društva se najskrenejše zakvaljuje Visokorodnemu g. baronu Teuffenbach kateri nam je dovolil veselilni prostor, zraven tudi nam je dovolil shrambo odra v njegovih prostorih. Našim igralcem in igralkam želimo, da gredo po isti poti naprej in da nas s svojimi nastopi zopet razveselijo. Odbor.

Bilje. Procesijo na S. Goro priredi Marijina družba in „kat. slov. izobraževalno

društvo“ iz Bilj prihodnjo nedeljo dne 3. maja — in ne 10. maja.

Lokavec. Kat. Slov. izobr. društvo v Lokavcu priredi v nedeljo 10. maja t. l. krasno veselico z zanimivim vspeledom.

Zagrajec. Vabilo k veselici, katero priredi slov. kat. izobraževalno društvo v Zagracu dne 3. majnika, 1914. (v nedeljo, na praznik sv. Križa) ob 4. uri popoldne na dvorišču g. Josipa Žigon št. 40.

Vspeled: obsega petje, tamburanje in igro „tri sestre.“

Batuje-Selo. Prih. nedeljo dne 3. maja ob 3 in kol popoldne vprizorijo dekleta izobraž. društva na dvorišču g. P. Koron v Batujah krasno zgodovinsko igro s petjem v 4 dejanjih: Junaške Blejke. Nastopi okrog 30 deklet in francoski vojaki. Na vspeledu so tudi trije pevski zbori in kuplet »kavarica.« Kdor se hoče nekoliko pozabavati, naj politi v nedeljo v Batuje.

Naša mladina.

Podzveza Orlov je priredila na Belo nedeljo dne 19. aprila 1914. in pondeljek dne 20. Tečaj za vaditelje v Mirnu. Vadir je brat Makso Peterlin, podnačelnik Zveze Orlov v Ljubljani. Podzveza se mu iskreno zahvaljuje na njegov trud. — Podzveza Orlov ponovno opominja odseke, ki ji še niso plačali članarine, da to store in jo pošljejo na predsednika dr. Ivo Česnika v Gorici, pisarna dr. Novak. Članarina znaša v smislu sklepa občnega zbora K 3. Okrožja in odseki naj pridno dopisujejo v Mladost. V smislu sklepa Zveze Orlov bodi vsak Orel naročnik »Mladosti«. List se je letos povečal, ima lepšo obliko in zelo zanimivo vsebino. Stane posamezno K 3. Če je 15 naročnikov pri odseku, dobijo lahko list po K 2. pod enim ovitkom. Naraščaj naj si naroča »Mladost«, odbor pa naj ga oprošča članarine.

Goriško okrožje Orla ima sejo dne 10. maja ob 9 h zjutraj v K. S. Z.

Kozana. Podpisani odbor za prireditve javnega nastopa v Kozani opozarja tem potom bratska društva in odseke v Brdih, da se vrši v nedeljo 17. majnika javni nastop „Briskega okrožja Orlov“ v Kozani, in zato uljudno prosi da bi se ta dan ne prirejalo veselice.

Kozana. Marijina Družba v Kozani priredi v nedeljo dne 10. maja t. l. na dvorišču pri farovžu veselico s petjem, deklamacijami in igro: Skrivnostna zaroka. — Začetek ob 4. pop. K obilni vdeležbi vabi Odbor.

Zadružništvo.

Sv. Križ. Vabilo na redni občni zbor »Kmečke hranilnice in posojilnice v Sv. Križu, registrovane zadruge z neomejeno zavezo«, ki bo dne 10. maja t. l. po popoldanski službi božji. Dnevni red: 1) Potrjenje računskega sklepa za upravno leto 1913; 2) Poročilo načelstva; 3) Poročilo nadzorstva; 4) Volitev načelstva; 5) Volitev nadzorstva; 6) Morebitni predlogi. K udeležbi vabi vse ude Načelstvo.

Shod v Rihenbergu.

Shod kmečke zveze za Ajdovski okraj se je vršil pret. nedeljo pop. v Rihenbergu. Zborvanje je bilo na dvorišču hotela Ličen. Shod je otvoril in tudi predsedoval g. Leban iz Črnič, predsednik zveze, stara hiša in poštna duša. Prvi je govoril g. državni in dež. poslanec Fon o političnem položaju sploh in posebej o razmerah v deželi in deželnem zboru. Poslanec Rojec je pa govoril o pomenu Kmečkih zvez, o kmečkem vprašanju, o vzrokih propada kmečkega stanu, ki so: konkurenca s ptujimi pridelki, visoke doklade na davke, zadolžitev posestev, pomanjkanje delavcev. — Priporočal je kmetom: kmet bodi veren, bodi priden, bodi zmeren ter govoril stanovski organizaciji ter ponosu, katerega mora kmet imeti do svojega stanu. — G. župnik Strancar je priporočal, naj se poslanci in kmečka zveza zavzamejo za zdravo pitno vodo v Rihenbergu, kjer je toliko slučajev legarja, ker je voda nezdrava, ter stavi v to resolucijo. — Poslancema se je končno izrekla zahvala. —

Kolonski shod v Vipolžah.

V Vipolžah se bo v nedeljo 3. maja ob 3. in pol pop. v prostorih Skolarisevih dedičev vršil

KOLONSKI SHOD.

Na shodu bosta govorila gospoda: Jožef Fon, drž. in dež. poslanec; Ivan Rojec, dež. poslanec. Koloni udeležite se v obilnem številu!

Novice iz Jeruzalema.

Gotovo že mnogo let ni prišlo v Jeruzalem k velikonočnim praznikom toliko ljudi kakor letos. Gostišča in hoteli so bili prenapolnjeni. Mnogi so spali kar na prostem, ker niso mogli dobiti stanovanja v mestu. Za veliki teden sta dospeli dve francoski karavani, eno je vodil Mgr. Potard, ki pripelje vsako leto dvakrat romarje v Sv. deželo, drugo so pa vodili asumpcionisti. Prišlo je tudi pet škofov in sicer Mgr. O. Reilly, škof v Baker city, Oregon; Mgr. Maldonado Calvo Edvard iz Kolumbije, škofija Tunja; Mgr. Edvard Le Blanc, škof v St. John, New Brunswick; Mgr. E. J. Mc. Carty, nadškof v Halifaksu; Mgr. Jožef Teodoro wicz, armensko-katoliški nadškof v Lvo-vu, Galicija. Prvi trije so opravljali namesto jeruzalemskega patriarha ter pomožnega škofa slovesna opravila veliki teden v baziliki božjega groba.

Zdaj je v Jeruzalemu tudi ruska princezinja Irena, nečakinja carjeva.

Smrt slovenske usmiljenke v Jeruzalemu.

Jeruzalem, 19. IV. 14.

Od l. 1877 so vsmiljene sestre sv. Karola Boromeja v Jeruzalemu. V vsem tem času ni umrla nobena sestra te kongregacije v Jeruzalemu, čeravno jih je nad trideset in so v štirih hišah. — Velikonočni pondeljek zjutraj je pa umrla prva in sicer slovenska sestra Antonija Grm.

Rojena je bila na Dolenjskem v župniji Raka dne 31. oktobra 1856. V kongregacijo usmiljenih sester sv. Karola Boromeja je stopila v Aleksandriji dne 29. junija 1893. Kot redovnica je bila potem v raznih krajih živahno delavna. Najbolj pa je razvijala in uporabljala svoje nenavadne zmožnosti v Jeruzalemu, kamor je bila poslana l. 1901.

Poleg Jeruzalema pred kolodvorom je naselbina templjarjev, ki so se l. 1868 ondi naselili, zdaj jih je že nad 700. Pečajo se s poljedelstvom in raznimi obrti. Pri njih so tudi redovnice sv. Karola Boromeja ustanovile mal azil imenovan »Kraljica angeljev«. V ta azil je prišla tudi sestra Antonija Grm, kjer je ostala do svoje smrti. Tu je stregla bolnikom in pozneje kot lekarica je storila mnogo dobrega. Bolniki so imeli do nje veliko zaupanje, imenovali so jo hakimo, to je zdravnico.

L. 1903 so pričele sestre zidati novo poslopje, za katero je sestra Antonija napravila načrt, nadzorovala delavce in vodila zidanje. Dve hiši sta združeni mej seboj, v eni je šola za deklice in otroški vrtec, v drugi pa azil za stare ljudi ter stanovanje sester.

V tem zavodu je delala z moško srčnostjo slovenska sestra Antonija Grm 13 let do svoje smrti, ki je prišla hitro in nepričakovano.

Dne 13. marca sem šel z rojakom romarjem č. g. Fr. Oswaldom obiskat ta zavod, katerega je nama razkazala sestra prednica. V ambulatorični sobi sva zagledala sestro Antonijo, ko je oskrbovala bolnike delivši jim zdravila. Prišla je k nama in se je zelo razveselila najnega obiska. Po domače smo se pogovorili v slovenskem jeziku. Bila je čvrsta in zdrava, pa čez en mesec nas je zapustila. Bolna je bila samo tri dni. Na veliki četrtek je še šla v baziliko božjega groba in je na Kalvariji pri Žalostni Materi božji molila za srečno zadnjo uro. Tako je povedala sestri prednici, ko je prišla domov in se slabo počutila. Še isti dan je šla v posteljo, iz katere pa ni več vstala; kajti velikonočni pondeljek zjutraj prejemši sv. zakramente je mirno zaspala v Gospodu. Veličasten je bil pogreb drugi dan. Nad 200 ljudi se je zbralo, da ji skaže zadnjo čast. Zastopniki redov, belo oblečene učenke, skoro 30 soester, tudi nekaj slovenskih in hrvaških romarjev in mnogo templjarjev je šlo za pogrebom. Na gori Sion je pokopana prva slovenska redovnica Antonija Grm, ki je v priljubljeni kongregaciji sv. Karola Boromeja daleč od domovine veliko delala za čast božjo in v blagor bližnjega; sedaj pa je njeno mesto v mestu miru in njeno bivališče na Sionu. P. Benigen Snoj.

Novice

Proceslje na Sv. Goro prirede prihodnjo nedeljo dne 3. maja društva iz Bilj. Kronberga in Podgore.

Procesije na Sv. Goro in romanje Koroških Slovencev. Prih. nedeljo poroma več goriških katoliških društev na

Sv. Goro, kamor pridejo tudi Slovenci iz Koroške. Vabimo vse somišljenike, naj pohite ta dan na Sv. Goro, počastit Kraljico nebes in zavetnico slovenskega naroda. Kakor se je lani na katoliškem shodu ves slovenski narod posvetil Brezmadežni, tako naj se ta dan v Njenem okri-lju zbero Slovenci Goriške in Koroške ter svoje in svojega naroda moči posvetijo Njej. —

S. Gregorčičeva pesem »Oljki«. Dne 22., 23 in 26. t. m. je »Glasbena Matica« v Ljubljani proizvajala prelepo Gregorčičevo odo »Oljki«, katero je vglasbil kot kantato slavni slovenski skladatelj P. H. Sattner. K temu koncertu je pohitelo tudi mnogo goriških Slovencev, zlasti čestilcev pok. pesnika. Kakor trdijo vsi glazbeniki, je to umotvor, s katerim se lahko ponašajo Slovenci. Tu hočem omeniti le vtis, ki ga je napravila skladba na čestilce S. Gregorčiča ni še posebej náme kot njegovega zvestega prijatelja. Kolikrat sva govorila o »Oljki«, o kateri je pesnik tako rad govoril, tudi pričala sva se, kako »spava mož, bled mož, ogrujen s plaščem črnim,« ker umrlega duhovnika se obleče v višnjev plašč. Ponekod je bila pa navada, da so ga oblekli v črni plašč. Obveljalo je pri njem, kakor je peval v »Oljki.« Torej kak utis je napravila živa »Oljka« náme? Priznam, da sem strmela in bil ganjen do solz. Mislite si prijatelja, ki vidi pred seboj že umrlega prijatelja — živega. In to sem čutil. »Oljka« namreč slika pesnikova življenje in smrt, kar nam je živo predstavljala Sattnerjeva godba in petje. — Nevihta, »ki v srci strastno nam besni« . . . . »Tedaj potihne za vsekar, Srca mi in sveta vihar.« In jaz sem videl življenje pesnikovo od l. 1883 do njegove smrti. Kaj bi bil pač rekel in čutil pokojni pesnik, ako bi bil slišal Sattnerjevo vglazbeno živo »Oljko.« Jaz ga vidim s solzami v očeh, onega velikega moža z mehkim, občutljivim srcem. Res je sicer, da po S. Gregorčičevem srcu najbolj razume njegove pesmi skladatelj Jakob Aljaž, a vendar mislim, da bi S. Gregorčič, ako bi še živel, moral pritrčiti, da ga je tudi P. H. Sattner razumel, dasi v modernem, umetniškem poletu. Prijatelj.

Slovenske šmarnice. Letos se nanovo vpeljejo slovenske šmarnice v goriški stolni cerkvi, vsak dan ob 5^{1/2}, zjutraj bo branje, potem sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim, med sv. mašo se bo molil sv. rožni venec v slovenskem jeziku. Slovenski verniki naj se v obilnem številu vdeležujejo te pobožnosti.

Slovenska pridiga v stolnici. V »Eco del Litorale« od zadnjega pondeljka se pritožuje več meščanov (?) da ni umestno, ker se obdržava v stolnici ob nedeljah in praznikih slovenska pridiga med mašo ne pa po maši, kakor prejšnja leta. Pritoževalci se gotovo spominjajo, kako je bilo prej, ko je bila slovenska pridiga po maši. Ko je odšel duhovnik izpred oltarja, odšla je tudi večina ljudi iz cerkve; pri pridigi ni ostala niti tretjina. Tako je bilo

tudi pri italijanskih pridigah. Dokler so se vršile po maši, je ostalo v cerkvi kakih 60 do 80 poslušalcev. Odkar so se pa vpeljali cerkveni govori, slovenski in italijanski, med sv. mašo, je skoro polna cerkev vernikov. Ali ni to zadoščenje za cerkvene govornike, naj si bodo slovenski ali italijanski? Vsakega dobrega katoličana mora veseliti, da prihaja poslušati besedo božjo obilno število vernikov. In to se je doseglo ravno s tem, da se je stari red spremenil, kateri sicer tudi ni odgovarjal zapovedi sv. cerkve, ki ukazuje, da se mora razlagati beseda božja po evangeliju sv. maše. Zaradi par italijanskih služkinj, ki ne razumejo slovenske pridige, ne morete vendar zahtevati, da skoro vse slovenske ostanejo brez besede božje. Saj poslušajo Slovenci (katerih je gotovo ena tretjina) ob 10. uri italijanski govor, katerega ne razumejo, a nobeden se ni do zdaj še pritoževal zaradi tega. Kdor ne razume slovenske pridige, naj moli v tem času, saj pridiga že tako traja le četrt ure. Dalje tožijo meščani, da ako bi tudi hotele uboge italijanske služkinje, ki morajo priti k prvi maši, poslušati besedo božjo v svojem jeziku, tega ne morejo, ker so v istem času v vseh cerkvah le slovenske pridige. Z isto pravico se lahko pritožujejo tudi gospe in gospodje slovenske narodnosti, ker nimajo prilike slišati besede božje v nobeni goriški cerkvi ob 10. uri v svojem jeziku. V mestu, kjer je skorej polovica Slovencev, se tudi teh ne sme prezirati. Enaka pravica za vse!

Smrtna kosa. Iz Kanala: Po noči dne 25. t. m. je umrl nagloma g. Valentin Rogač, odlični možak in izgleden gospodar. Bil je cerkveni ključar in tajnik okrajne posojilnice. Rojen v Kanalu iz ugledne Rogačeve družine, po materi pa, ki je bila Gollmayerjeve družine, je podedoval globoko versko prepričanje.

Več časa je bil orožniški poveljnik v Dalmaciji, ter stopil v zasluženi pokoj, in se priženil v Gorenjovas, kjer je tudi umrl.

Mož je bil poštenjak, pravičen, natančen, zvest v svoji službi. Kot prepričen katoličan, je vestno izpolnjeval vse verske dolžnosti.

Pogreb je bil v pondeljek, 27. aprila, ter je pokazal po vsesplošni udeležbi, koliko ugleda je užival. Bog bodi plačnik njegovi duši. Star je bil 57. in pol let. Preostalim sorodnikom in posebno gospej soprogi od kritosrčno sožalje. —

Smrt ima v mesecu aprilu v Kanalu obilo žetve, med tem, ko ni bilo meseca decembra pretečenega leta in januarja in februarja, torej okoli tri mesece nobenega mrliča, jih je umrlo v aprilu že šest.

V Gorici je umrl bivši trgovec Josip Rovčan v starosti 47 let. — Umrla je tu tudi gospa Frančiška Klun, r. Krenner, stara 33 let. R. i. p.!

Slovo č. g. župnika Kodreta. V pondeljek dne 27. t. m. je bila konferenca brat. S. J. za Črniško dekanijo v Batujah. Ob tej priliki se je prišel posloviti od svojih sobratov preč. g. Ivan Kodre, župnik v sv. Križu, predno odide v svojo

rojstno vas Št. Vid pri Vipavi. Cinično je bilo njegovo slovo od sobratov. Kako tudi ne, saj je služboval v dekanatu 32 let, namreč v Oseku in sv. Križu. Voščimo mu, da bi mnogo let vžival zasluženi pokoj, saj je bil vedno goreč dušni pastir in do zadnjega z največjo vnemo deloval v svojih težavnih službah. Upamo, da se ga bodo tudi njegovi župljani vedno spominjali s hvaležnim srcem.

Zabeležimo — Pri zadnjem občnem zboru kobariške okrajne posojilnice je odletel zadnji duhovnik, preč. kobariški g. dekan, iz odbora posojilnice; mesto njega je prišel v odbor Albert Mašera (Zgan.) Pri ustanovitvi posojilnice in še dolgo let potem so bili v načelstvu in nadzorstvu štirje duhovniki, sedaj ni nobenega več. Načelnikom bil je mesto preč. g. dekana izvoljen Fran Miklavčič.

40letnica poroke. Sv. Križ-Cesta: Dne 29. t. m. sta obhajala v krogu svojih ožjih domačih 40letnico poroke vlc. g. veleposestnik Tomaž Mrevlje in njegova vzglednagospa soproga. Vesplošovanima jubilentoma naše najiskrenejše častitke, z željo, da ju Bog ohrani še mnoga leta med cenjeno jima obitelji!

Učiteljska vest. Gdč. M. Jug, učiteljica v Oseku, je dobila radi bolezni 1 mesečni dopust. Nadomestovala jo bo gdč. Komavli. — Dopust do konca leta je dobil tudi g. Ladislav Likar, nadučitelj v Št. Ferjanu.

Vojaška vest. Brigadir generalmajor Scotti v Gorici je imenovan za poveljnika 5. pehotne divizije v Olomucu. — Za brigadirja je imenovan polkovnik Iv. Fernengel, ki je postal obenem generalmajor. Bil je svoj čas podpolkovnik pri 47. pešpolku. Vodja računske pisarne poročnik Angelj Hribar je imenovan za nadporočnika-računovodja.

G. Dominco, deželni poslanec in odbornik. S Krasa nam pišejo: Ta gospod je za časa volitev nam Kraševcem obljubljal, da bo vse svoje moči porabil v korist kmetov. Sedaj si sadove teh obljub že nekoliko lahko ogledamo. Trudil se je naš poslanec gospod Dominco, to mu moramo priznati. V sejah dež. zbora se je največ trudil za povišanje učiteljskih plač; toda trudil se je še bolj za davek na vino in zemljarino in prav zelo se je potrudil za zvišanje doneskov v živinskih zavarovalnicah. To seveda vse v korist kmetu. Kmetje zato tudi znajo ceniti Domincovo delovanje po njegovih zaslugah. Napram županom S. L. S. je čutili čudno obnašanje v dež. hiši. Računi nekaterih vzornih županov S. L. S., ki so že davno natančno pregledani, niso potrjeni, ker to zavlačuje baje g. Dominco. Res vse skozi vzorno delovanje liberalnega odbornika.

Kaj pa to pomeni? Včerajšnji »Goriški List« priobčuje vabilo na veselico, ki jo pri Sv. Luciji priredi podružnica »Zvezde jugoslovanskih železničarjev«. Kdor je še v dvomu, mu povemo da je ta »Zvezda« odločno liberalna, ki se je v vrstah njenih članov že agitiralo za pravoslavje. In zato odločno svarimo pred to organi-

zacija. Prav tako se nam pa zdi čudno, da se v listu, ki ga bero in naročajo tudi še nekateri katoličani, dela reklama za take vrste prireditev, pri katerih najbrže tudi plesa pozno v noč ne bo manjkalo.

Sv. misijon bodo imeli na Vojščici in sicer od 30. maja do 6. junija. Vodila ga bosta prečastita gospoda P. Alojzij Žužek in P. Janez Pristov, jezuita. Sv. Duh nagrn srca ljudstvu, da obrodi sv. misijon zaželjeni sad!

Koncert v »Trg. Domu«, ki ga priredi »Glasb. in pevsko društvo« v soboto 2. maja, prične ob 8. in pol zvečer. Sodeluje naš rojak tenorist Josip Rijavec. Vabimo vse!

Marij Kogoj misli s svojim zborom in z zelo zanimivim vspešnim prirediteljem soboto 9. maja. Koncert, ki se bo vršil »Trg domu« zvečer ob 8. uri. Ta koncert ima veliko prednost, da drži neko umerjeno posredovalno pot med težko, nerazumljivo glasbeno umetnostjo in priprostim narodnim petjem. Zato je ta prireditev, kakor sploh vse enake in slične prireditve, velikega vzgojevalnega pomena za ljudstvo, ki mu je stvar ravnotako v prid kakor glasbenemu izobražencu v duševni učitelji. Ne samo zbori, ampak tudi klavirske troke, kakor živahna, kratka, elegantna Chopinova mazurka, imajo isto prednost, da zadovoljujejo vsakogar. Lanski sijajno uspehi koncert in pa temperamet našega mladega umetnika nam zagotavlja, da tudi letošnja prireditev v vsakem oziru uspešna. Upamo, da bo šlo slovenski občinstvo našemu umetniku, ki stoji srečno na razvoju, radovoljno na roko,

Obletnica Valentina Stančiča. Val. Stančič je ustanovil Gluhonemnico v Gorici. Umrl je l. 1847 dne 29. aprila. Na 70. obletnico njegove smrti je prišel v Gluhonemnico sam deželni glavni mons. Dr. Faidut, ki je ondi bral sv. mašo. Spremljali so ga deželni odborniki in deželni uradniki. Deželni inž. nir Glessich je prinesel seboj načrte za razširjenje zavoda in pokritje kornar. To delo bi bilo res skrajno potrebno v interesu zavoda in oplešave mesta.

Natečaj za 20 prostorov za brezplačno zdravljenje v prvem avstrijskem morskem zdravilišču gradežkem tekoče prihodnje kopališke dobe razpisuje deželni odbor. Za sprejem morejo prositi ubožni škrofulozni ali rakitični dečki oziroma klice dežele Goriško-Gradišanske, ki dopolnili 6. leto, a niso še prekoračili leta svoje starosti. Prošnje ki morajo biti opremljene z mnenjem občinske oblasti spričevalom o cepljenju koz, z domovniškim kakor tudi z ubožnim in zdravniškim spričevalom glede bolezni prosilcev, naj vlagajo pri deželnem odboru do 15. m. 1914. Na prošnje vložene po preteku te roka, se deželni odbor ne bo oziral.

Elektrarno v Trziču so otvorili včeraj. Družba »Officine Elettiche del Iscovo« se je lotila v velikem obsegu projektiranja elekt. s pomočjo pare in vodnih naše Soče. Zato bo elektrika tudi nemerno cenejša ko je sedaj elektrika v Gorici. Iz centrale vodijo 4 glavne žice elek-

triko, od katerih vodi ena v Trst in druga v Gorico. Toda pripomniti moramo, da je sedanja naprava v Tržiču šele začetek. Doslej delajo le še s parom. Ko začno enkrat izkoriščati vodne sile gorenje Soče, tedaj bodo proizvajali še mnogo več elektrike in to čisto po ceni.

Nesrečna smrt pri delu. V četrtek popoldne je grabila steljo ob nekem ne-globokem jarku Ana vdova Ušaj iz Batuj, stara 66 let. Pri tem delu je hotela prijeti veja; kar se ji pa izpodrsne, in pade tako nesrečno, da si je zlomila tilnik. Slišal se je samo en vzdih in v malo trenutkih je bila mrtve.

V Ajdovsko okrajno bolniško blagajno se je vršila volitev nadzorstva dne 26. aprila v Ajdovščini. Izvoljeni so: Peter Spagnolo in Andr. Ušaj iz Batuj, Iv. Lipovž in Al. Bavčar iz Sela, Likar iz Lovca in St. Štekar iz Ajdovščine. Delavci upajo, da bo novo nadzorstvo neristransko delovalo v blagor svojih članov.

Veliko razburjenje med živinorejci. S Krasa nam poročajo: Po Krasu je nastal velik hrup radi zvišanih doneskov pri zavarovalnicah za govejo živino. Mnogi kmetje so se plačilu uprli. Mnogo živine so odpisali, ter jo bojo prodali temajši, ker primanjkuje krme. Najbolj pa ljudi razburja dejstvo, da mora kmet pritojbiti takoj plačati, na odškodnino pa noramo čakati cele mesece.

Velika nesreča z avtomobilom. V četrtek 23. aprila je Teodor Dreher, sin člana gosposke zbornice Antona Dreherja, tanujoč v Gorici na Solkanski cesti v višini Brunetti, v divjem tempu vozil z avtomobilom iz Trsta v Celovec. Pri nekem ovinku na državni cesti pri Gosposvetkem polju je avtomobil vrglo v neko drevo. Teodor Dreher in njegov šofer Merz sta zletela iz avtomobila in obležala. Avtomobil se je večkrat prekucnil. Obebnih vlak, ki je tedaj vozil iz St. Vida ob Ilini v Celovec mimo kraja nesreče, je alašč obstal in oba težko ranjena preletela v celovško bolnico. Teodor Dreher je ponoči v celovški bolnici umrl, jako nearen je tudi šoferjev položaj. Teodor Dreher je bil dvakrat poročen, sedaj je bil pod kuratelo radi zapravljanja, oče ga je dvakrat rešil iz oderuških rok. Pokojni Dreher je baje imel od očeta 1 milijon ron na leto; a to mu ni zadostovalo. O zroku nesreče se sedaj poroča:

Koroški avtomobilni klub je na licu mesta preiskaval, kaj bi moglo biti vzrok Dreherjeve avtomobilne nesreče. V neposredni bližini ponesrečenega avtomobila so našli polmrtvega domačega gola, vsled česar sklepajo, da je šoferju globob priletel mimo obraza in ga s perutmi daril, vsled česar je šofer za hip izgubil blast nad vozilom, ki je bilo že prej naravilo skok v stran. Ta hip je avtomobil priletel z vso silo v neko drevo in nesreča je bila gotova.

Smrt vsled pijanosti. Ivan Gergolet Doberdoba je te dni pijan lezel na senik. Padel je 4 m globoko in obležal mrtve.

Važen odlok za rezerviste je izdalo vojno ministerstvo. Natančno določa ugodnosti za one vojake, ki so bili v l. 1912-13 vpoklicani k delni dopolnitvi armade. — Te ugodnosti se bodo določile na sledeči podstavi: 1) Rezervisti letnika 1908, in starejših letnikov, ki so bili poklicani k izjemni aktivni službi in so bili pridržani za delno dopolnitev armade, se oprostite dveh orožnih vaj. Oni, ki so bili poklicani naravnost za delno dopolnitev armade in če so služili dva meseca ali še več, se oprostite dveh orožnih vaj, če pa so služili manj kot dva meseca ene orožne vaje. 2) Rezervisti letnika 1909., ki so bili pridržani leta 1912. v svrhu zvišanja prezenčnega stanja in ki so ostali po 1. oktobru 1912. še več kot 6 tednov v prezenčni službi, se oprostite izjemoma dveh sicer ene orožne vaje. — Izjemna služba od 1. januarja 1913. šteje za eno orožno vajo. 3) Za nadomestne rezerviste se določa: Oni rezervisti 1910. letnika in poznejših letnikov, ki so bili poklicani k izredni aktivni službi in ki so ostali od 20. decembra za delno izpolnitev armade, se oprostite dveh orožnih vaj. Direktno za dopolnitev armade vpoklicani pa se oprostite le ene orožne vaje. Kratki dopusti se vračunajo k aktivni službi. — Bivši enoletni prostovoljci letnikov 1909. do 1911., ki niso postali častniki odnosno praporščaki ali kadeti, imajo iste ugodnosti kakor rezervisti letnika 1908.

IX. avstrijski vinorejski kongres v Gorici 1914. — Namen teh kongresov je: povzdagniti in pospeševati vinske pridelke in vinsko trgovino, kakor tudi varovati skupne koristi le-teh na sledeči način: a) Da se razmotrivajo vsa potrebna vprašanja glede vinskih pridelkov in vinske trgovine; da se uporabi znanstvo v praksi; da se čim največ razširijo priznane dobre pridobitve v tem pogledu tako, da more biti o njih poučen vsakdo. b) Uplivati na državno in deželno zakonodajstvo v vseh vprašanjih, ki se tičejo vinskega pridelka in vinske trgovine. — Kongresi se prirejajo, oziraje se na vse avstrijske vinorejske dežele, tako, da se, če le mogoče, menjajo v južnih in severnih vinorejskih pokrajinah. K južnim vinorejskim deželam se štejejo: Južno Tirolsko, Kranjsko, Primorsko, Dalmacija ter Bosna in Hercegovina; k severnim vinorejskim deželam spadajo: Štajersko, Dol. Avstrijsko, Moravsko in Češko. Praviloma se mora vršiti tak kongres vsako četrto leto. S kongresom se, če le mogoče, združijo razstave vina, grozdja, vinarskega orodja, strojev, kletarskega orodja in učnih sredstev za vinorejo in kletarstvo.

Deželna vinska pokušnja goriških vin se bo vršila v priliki vinorejskega kongresa. Namen te pokušnje je, da se neznanijo vinarski veščaki in vinski trgovci z našimi vini in da se s tem pospeši prodaja. Obenem pa ima pokušnja tudi namen, nuditi domačim vinogradnikom, da se seznanijo v preskuševanju vin in da se zbudi med njimi nekaka konkurenca v

pravilnem kletarstvu. V ta namen je potrebno, da se naši vinogradniki v čim večjem številu udeležijo te pokušnje z dopošiljanjem vina lastnega pridelka. Od vsakega vzorca naj se vpošlje vsaj po 6 steklenic, držečih $\frac{7}{10}$ l vina. Ena teh steklenic se uporabi za predpokušnjo, ena za kemično preiskavo, ki se izvrši brezplačno, ena za pokušnjo preskuševalne komisije, ostale pa za pokušnjo vdeležnikov vinarskega kongresa in domačih vinogradnikov, ki pridejo h pokušnji. Pri dopošiljanju vina naj se pazi na to, da bo belo vino v takozvanih renških steklenicah, črno v bordosteklenicah. Odbor da vinogradnikom take steklenice kakor tudi zamaške brezplačno na razpolago.

Za najboljša vina se bodo delila razna priznanja in darila.

Kdor hoče svoje vino vposlati na razstavo, naj javi to do konca maja t. l. predsedništvu IX. vinorejskega kongresa v Gorici (deželni dvorec).

Odbor odpošlje svojedobno sam po vino.

Moč pri kozarou. Priet. nedeljo so se fantje iz Dola skušali, kdo je bolj močan. 21 leti Viktor Ferletič je zatrjeval, da je tako močan, da zdrobi v roki kozarec. In poskusil je moč. Kozarec se je res zdrobil a obenem si je Ferletič tako porezal roke, da so ga prepeljali v goriško bolnišnico.

Na mesečni živinski semenj v Divači je bilo prignanih volov, krav in telet 742 in prešičev za rejo 292. Kupčija je bila prav dobra, ker so prišli kupci iz Furlanije in Istre. Živina za meso se je prodajala na tehtnico po 76 K, 80 k in boljša po 82 k za 100 kg. Na ta dan je bil tudi semenj v Sl. Bistrici na Kranjskem, kar je škodilo, da ni bilo Pivčanov.

Susa na Kanalskem je začela pritisniti, in nobenega znamenja ni za dež. Seno je silno drago, živina brez cene, tudi za prihodnost kaže le malo pridelka na senu, ako ne bo kmalu dežja. Vinska trta in sadje pa kaže prav lepo.

Sklep tečaja za mizarje v Solkanu, se vrši v nedeljo dne 3. maja t. l. ob 11. uri predp. v dvorani gosp. Iv. Nibrant. Po razdelitvi spričeval se otvori razstava strokovnih rizb, h koji so vabljeni vsi mizarji in oni, ki se zanimajo za napredek obrti. Razstava je odprta do 5. ure pop.

Dvoje zanimivih pisem: iz Bosne in Benečije smo prejeli. Žal, da radi pomanjkanja prostora danes ne moremo priobčiti. —

Vojaštvo v Ajdovščini. V Ajdovščini je prav z malimi izjemami opravilo vse moštvo vojaške posadke svojo velikonočno dolžnost, kar kaže, da so dobri fantje in da imajo tudi dobre poveljnike.

Čuden slučaj smrti. Poročajo nam iz Vrtovina: Zdnjič ste poročali, kako je Josip Čermelj našel smrt pod vozom sena, kterege je preobrnila burja. Minuli teden so pa v Vrtovinu pokopali zraven njega obč. starešino z istim priimkom, ki ga je pomagal nositi iz kraja ne-

sreče na pokopališče. Z družino je oral. Zvečer se je vračal sam z voli domov, kjer so ga že težko pričakovali. Kar zapazijo enega vola, ki je prišel sam domov. Takoj so slutili, da se je morala zgoditi nesreča. Res, ga najdejo ležečega na tleh z obrazom navzdol in enega vola vpreženega pri oralu. Čuden slučaj. Sedaj počiva poleg onega, ki je skoro enako ponesrečil. Nagle in neprevidene smrti, reši nas o Gospod.

Črešnje so ponekod uničili črvi. Tudi mazila na nekaterih drevesih niso pomagala.

V Rihenbergu se je ustrelil 25 t. m. orožnik Josip Schatzl, rodom Nemeč iz Avstrijskega. Jeli samomor ali nesreča, ni dognano. — Vse govori proti samomoru in ni najmanjšega vzroka znanega, ki bi dal misliti na samomor. — Nesreča pa ni izključena, ker se je to zgodilo med običajnim čiščenjem puške po prihodu iz patrulje. — Ako bi že bil samomor, bi bil le v stanju trenutnega omračenja uma. — Zato je bil tudi cerkveno pokopan. — Pri svojih prednikih kot pri ljudstvu je bil zelo priljubljen, vedno veselega značaja, s svojimi domačimi je živel v pravi družinski ljubezni, posebno z materjo.

Goriški želodec je meseca marca prenesel lepe porcije jedi in pijače. Pojedel je 141 volov, 4 konje, 455 telet, 22 koštrunov, 132 jagneč in 141 prešičev. Razun tega je znašal uvoz mesa v mesto 12.293 kilogramov. Spili pa so Goričani tekom marca 800 hektolitrov piva, kar pomeni za vsak želodec 5 vrčkov na mesec. Za pivo je šlo samo ta mesec 50.000 kron. Lepa vsota! Ni čuda, da se naš vinogradnik pritožuje, da z vinom ne more nikamor.

Obsojen slepar. Angelj Fornizzi je bil obsojen na 7 mesecev ječe, ker je ponarejal menice.

Tatovi so vdrli v noči od torka na sredo v kapucinsko cerkev v Gorici in vlomili v 3 nabiralnike.

Žitne cene. Na dunajskem in budapeštanskem trgu so te dni bile naslednje cene Pšenica 14.30 K za 50 kil. rž 10. 65 K. korza 7.65K, ječmen 8.74 K.

Trst in Istra.

Tržaški škof dr. Karlin pri papežu.

(Na poti v Rim okraden. — Sv. Oče mu daruje dragocen križec. — Izgubljeni predmeti najdeni.)

Premil. g. dr. Andrej Karlin, škof tržaško-koperski je prišel v petek, 17. t. m. v Rim. Na progi Jakin (Ancona)-Rim je izginila na postaji Poggio Mirteto njegova mala torbica, katero je imel poleg sebe v kupeju II. razreda in v kateri je imel svoje insignije, dva škofovska križca, prstan, vsoto denarja in nekaj drugih stvari. Škof je kmalu nato zapazil, da mu je bila zamenjana; vzel jo je neki sopotnik, ki je vstopil v Foligno in izstopil na postaji

Poggio Mirtetto, in pustil svojo v vozu. Osebe, ki so bile obenem v istem kupeju, so trdile, da je to pošten človek, da ga poznajo in da se prevzvišenemu ni treba bati, da ne bi dobil svojih stvari nazaj.

V torek je bil prevzvišeni sprejet od sv. Očeta v privatni avdienci. Sv. Oče je bil o tej nezgodi že poučen. Ko je Prevzvišeni vstopil, ga je sv. Oče smehljalje nagovoril: »Kje imate pa križ? K papežu se pride s križem!« Nato mu je sv. Oče podelil dragocen prstan in krasen križček z verižico, katerega mu je nadel okoli vratu. Sv. Oče se je nato dolgo razgovarjal s Prevzvišenim. Sv. Oče je popolnoma zdrav in jako čvrst. S svojim papeškim darom je pa pokazal svojo veliko naklonjenost in zaupanje do tržaškopoperskega vladike dr. Karlina.

Kakor nam poročajo, je premil. g. škof dr. Karlin te dni iz Rima bil brzojavno obveščen, da so zamenjane reči dobili nazaj.

Smrt samotarja. Bližu Opčin je živel že par let v neki kraški jami nekov čudak po imenu Benčina. Nikdo se ni brigal zanj, on se je ogibal ljudi kolikor se je mogel. Te dni sta šla dve kmeta mimo one jame in pogledala iz radovednosti notri. Našla sta čudaka mrtvega in o tem obvestila pristojne oblasti. Smrt je nastopila najbrže pred daljšim časom, ker je truplo že začelo gniti.

Po svetu.

Kako juho vživa cesar. Močna juha, ki je v teh dneh glavna hrana našega cesarja, je napravljena tako-le: 5 kg govejega mesa, ena gos in ena kokoš se primerno zalijejo z vodo in potem skozi 24 ur enakomerno puste počasi vreti, tako da ostane nazadnje le za eno čašo juhe. To juho cesar jako ljubi in z velikim tekom zavžije.

Zagrebski nadškof dr. Posilovič umrl. V Zagrebu je umrl 80 letni nadškof dr. Posilovič, sin čevljarja. Bil je pobožen mož, ki je mnogo žrtvoval za katoliške in narodne namene.

Brezsrčni Nemeč. V Mali Aziji grade Nemci Bagdsko železnico. Pret. dni je nekaj delavcev domačinov prosilo pri glavnem inženirju zboljšanja plače. Inženir je dal napoditi delavce s pasjimi biči. Ko so se ti potem zbrali na železniški progi, je ukazal lokomotivo spustiti nanje. Pri tem je bilo 9 delavcev povoženih, 43 delavcev se je skušalo rešiti s tem, da so skočili v tekočo reko ob progi, kjer so pa vsi utonili.

Roparji v Petrogradu. Roparska tolpa je napadla v Petrogradu neko pekarijo, tri osebe ondi je umorila in oropala blagajnico. Ranjen je bil pa tudi en ropar in vjet, pa je še tisti dan umrl. Ovadil je pred mrtjo enega sokrivca. Ko je policija tega hotela prijeti, je lopov dvakrat ustrelil z revolverjem na policijo in se potem zastrupil. Pokazalo se je, da so bili med temi roparji že davno iskani revolucijonarji.

Darovi.

Za slovenski katoliški dom v Gorici je darovala velerodna rodbina g. dr. A. R. Rojica po primariju g. dr. Breclju K 20. — Živelci posnemalci!

Življenje in trpljenje Kristusovo se bo predstavljalo te dni in sicer od 22 do 30. majnika v kinematografu „Central-Bio“, Slike so zelo krasne in so se predstavljale z velikim uspehom na Dunaju, Gradcu, v Trstu, Ljubljani, Lincu i. t. d. Kakor listi poročajo, je ta stvar lepa in je vredna, da si jo vsakdo ogleda.

Knjiga uradnih vlog. Dolžan.) Obrazi političnih, vojaških, davčnih finančnih, sodnih in vseh drugih vlog za vsakdanje potrebe. Cena 3 K, eleg. vez. 4 K, po pošti 30 h več. — Ta knjiga, ki je ravnokar izšla, podaja, kot pove že naslov vzorce najrazličnejših vlog na vse javne oblasti. Kot taka bo vsakemu zanesljiv svetovalec v zadevah, kjer bi si moral sicer iskati pravne pomoči. Vzorci so prirejani v splošnem tako, da odgovarjajo potrebam, ki jih rodi vsakdanje življenje. Z neznatnimi, prav lahкими izpremembami, ki jih izvrši brez težave lahko vsak sam, so pa porabni tudi za druge bolj redke konkretne slučaje, ki v knjigi niso navedeni pod posebnim naslovom. Politične in vojaške vloge, ki tvorijo prvi oddelek knjige, so podane v veliki izbiri in obsegajo prošnje na obrtno oblast ter podobne ponavljajoče se zadeve. Posebej je treba omeniti tudi vojaške vloge, ki se ozirajo in obrazložujejo vse po novem vojaškem zakonu dovoljene vojaške ugodnosti. Davčne vloge in prošnje na druge finančne oblasti, ki jih rabi posestnik, obrtnik, trgovec in zasebnik skoroda vsaki dan, so istotako obsegane v knjigi v bogati izbiri. Izmed sodnih vlog, tožb in predlogov so se sprejele v knjigo le one na okrajna sodišča, ker mora stranko pri višjih sodiščih itak zastopati odvetnik. Natančno so obrazložena tudi silno stroga testamentarična določila, katera pojasnuje več obrazcev pravilne vloge za razne avtonomne oblasti, kot so deželni odbor, občina itd., v zadevi domovinstva, bolniških stroškov podpor itd. Na podlagi »Knjige uradnih vlog« bo lahko vsak sam napravil pravilno vlogo, ter bo knjiga torej pomagala in svetovala strankam obenem pa olajšala delo v uradih, katero ravno nepravilne vloge zelo otežkočijo in zavlečejo rešitev. Pri vsaki posamezni vlogi je označeno, kako jo je kolekovati, poleg tega je na knjigi še pridejan kratek splošen seznam o kolkovinah. — Enkratni izdatek za to knjigo se bo vsakemu desetero in stotero izplačal po koristih, ki jih mu bo nudil. Že z enkratno uporabo bo kupna cena pokrita.

Dobiva se v knjigarni »Kat. Tisk. Društva« v Gorici, Gosp. ulica 2 (Montova hiša).

Čč. gg. duhovnikom priporočamo ravnokar izšlo knjigo **Robelka, Alleritru-**

herster Reicht, - Kommunion- und Firmungsunterricht. Cena 1 K 70 h.
Knjigarna Kat. Tisk. Društva v Gorici.

Novi čas' prihodnjega tedna.

3. nedelja: 3. povellk. Ned. ev. Jezus napove svoj odhod. — Varstvo sv. Jožefa. Kakor je vzel v varstvo božje Dete in Marijo pri begu v Egipt-ta, ko še danes jemlje v varstvo sv. Cerkev in vsakega izmed nas. Le priporočajmo se varstvu tega mogočnega našega zaščitnika! Najdba sv. Križa. Sv. križ je našla sv. cesarica Helena v 4 stoletju. Tako praznuje v velikonočnem času svoje vstajenje ne samo Križani ampak tudi križ, kterega je sv. Helena dvignila iz groba pozabljivosti. Češč. sv. R. Tel. v Tolminu, Sv. Križu in Desklah.

4. pondeljek: sv. Florijan, mučenik umri. 304 na Nižje avstrijskem Častimo ga kot posebnega priprošnjika proti požaru. S. Monika, mati sv. Avgušlina.

5. torek: sv. Pij V. papež in spozn. umrl l. 1562.

6. sreda: Janez Damaščan umrl l. 780. — Danes smrtni dan znanega krivoverca Janzenija, ki je učil preveliko strogost v verskem življenju. Jezusov nauk je vendar ljubezni poln, — „jarem sládek“.

7. četrtek: sv. Stanislav, šk. in muč. umrl v Krakovem l. 1079. — Deželni patron okraja Krakovo.

8. petek: Prikazen Mihaela nadangela.

9. sobota: sv. Gregor Nazijanzenški. — Nemci praznujejo danes smrtni dan svojega pesnika Šilerja, ki je umrl l. 1805 na današnji dan. —

10. nedelja: 4. povellkonočna.

Življenje in trpljenje Kristusovo v filmu se bode predstavljaljo od 22. maja v „Central Bio“ -- GORICA.

Blago za birmance

in boterce lepo, fino in ceno, priporoča tvrdka

Pregrad & Černetič
GORICA, Trgovski Dom.

Naročite uzore in modne časopise. ➔

Edino moderno delavnico

z električno gonilno silo.
toplo priporoča

Josip Lipicer

Stolna ulica šte. 7
(župnijski hiši)

preč. duhovščini za izdelovanje **cerkvene posode, orodja in lestencev**. Stare posode, orodje, se temeljito prenovijo po kakor mogoče nizki ceni in tudi na obroke.

➔ Vse lastnega izdelka.

TERMALNA RADIOAKTIVNA

kopelj Kneza Auersperga
Kranjske Toplice.

Železniška postaja Dolenjsko Straža-Toplice Akratoterme z 38 stop. C, žez. 30.000 hektolitrov termalne in radioaktivne vode na dan, veliki vodni nabiralniki, posebna kopališče, kopališče v močvirju, elektroterapija, masaža, sobe urejene z vsakim komfortom, imenitna restavracija.

Priporočljivo za sledeče bolezni: reumatizem, kostoboli, neuralgija, neurastenija, histerija, ženske bolezni i. t. d.

Prospekte pošilja ravnateljstvo kopališča.

Sezona od 1. maja do 1. oktobra.

MOŠKE SRAJCE

iz najnovejših vzorcev, narejene in po meri pri Tvrdki

Pregrad & Černetič

GORICA

Trgovski Dom.

Proda se posestvo

na lepem kraju. Redi se do 6 goved živine. Proda se s premečninami kakor stoji in za denar se tudi počaka, če ni vsega, z obrestmi 5%. Bolj natančna pojasnila se polzvejo pri ur. „Novega časa“ ali pa v Kamnjah pri Jan. Ru. hšt. 78.

Služabnika

treznega, vojaščine prostega sprejme v **stalno službo** Dr. Ant. Brecelj, zdravnik v Gorici.

Ponudniki naj se zglase osebno. Prednost ima oni, ki pozna poleg slovenščine kak drugi jezik.

Leopold Rijavec,

civilni in vojaški krojaški mojster
v Gorici Gosposka ulica 25

priporoča svojo moderno urejeno krojačnico slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, posebno prečastiti duhovščini za izdelovanje tarlarjev, površnikov in salonskih oblek Naznanja, da ima v zalogi najfinejše angleško blago ter izdeluje vsakovrstne obleke po najzadnjem angleškem kroju.

Adolf Urbančič,

mesar

Gorica — ulica Sv. Ivana šte. 7 — Gorica

se priporoča cenjenim odjemalcem. — Naročila v vsaki množini donaša na dom po navadni tržni ceni.

Blago prve vrste!

Postrežba točna in solidna!

Naznanjam,

da sem svojo

krojaško delavnico preselil

s Korna na **TEKALIŠČE JOSIPA ŠT. 27** in ulico **BERTOLLINI ŠT. 2.**

Delavnico sem na **novo preuredil**. Imam v zalogi vsakovrstno blago za moške obleke. Se priporočam preč. duhovščini in sl. občinstvu za obilna naročila!

Franc Simčič, krojaški mojster.